

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС ТА МЕТОДИКА АКОМПАНеМЕНТУ

Програма
для вищих навчальних закладів
культури і мистецтв I–II рівнів акредитації

Спеціальність
“Народна художня творчість”

Спеціалізація
“Народне інструментальне мистецтво”

Київ 2007

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

**КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС
ТА МЕТОДИКА АКОМПАНеМЕНТУ**

Програма
для вищих навчальних закладів
культури і мистецтв I–II рівнів акредитації

Спеціальність
“Народна художня творчість”

Спеціалізація
“Народне інструментальне мистецтво”

Київ, 2007

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру
навчальних закладів культури і мистецтв України

КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС ТА МЕТОДИКА АКОМПАНеМЕНТУ

Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 16 с.

Укладач	Л. П. Вільк – викладач Тульчинського училища культури
Рецензенти:	В. Ф. Ковальчук – зав. відділом народних інструментів Вінницького училища культури та мистецтв ім. М. Д. Леонтовича В. І. Астахов – голова циклової комісії народних інструментів Житомирського училища культури і мистецтв ім. І. Огієнка
Редактор	Є. Д. Колесник
Відповідальний за випуск	Т. Ф. Стронько

Навчальне видання

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк ризографічний
Ум. друк. арк. 0,93. Наклад 100 прим.

ПП “НОВА КНИГА”

21029, м. Вінниця, вул. Квятека, 20;

Тел./факс: (0432) 52-34-82, 52-34-81

E-mail: zbut@novaknyha.com.ua

Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 2646 від 11.10.2006 р.

© Державний методичний центр
навчальних закладів культури і
мистецтв України, 2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма курсу “Концертмейстерський клас та методика акомпанементу” розрахована на училища культури зі спеціалізації “Народне інструментальне мистецтво”, кваліфікація: керівник аматорського колективу народних інструментів, баяніст-акомпаніатор. Програма передбачає вивчення теоретичних основ дисципліни та розвиток практичних навичок.

Професійна майстерність майбутнього спеціаліста базується на цілому комплексі знань, умінь і навичок, здобутих в результаті вивчення таких дисциплін навчального плану, як спеціальний інструмент, ансамбль (оркестр), диригування та читка партитур, хорознавство, теорія музики, сольфеджіо, гармонія, музична література та особливо читання з аркуша, підбір на слух, транспонування, яким і приділяється увага в цьому курсі.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ КУРСУ

- Формування індивідуальності, спроможної до самостійної діяльності.
- Формування навичок акомпанування солістам (співакам та інструменталістам).
- Вміння розучувати зі співаком його сольний репертуар, а також партії в ансамблі і хорі.
- Надбання необхідних знань для роботи в танцювальному колективі.
- Удосконалення творчих здібностей, художнього смаку і виконавської культури студентів.

РОЗПОДІЛ ГОДИН ПО СЕМЕСТРАХ

Курс	Семестр	К-сть годин	Форма занять	Самостійна робота	Форма контролю
III курс	V семестр	16	Індивід. заняття	16	Залік
III курс	VI семестр	21	Індивід. заняття	21	Іспит
IV курс	VII семестр	16	Індивід. заняття	16	Залік
IV курс	VIII семестр	14	Індивід. заняття	14	Державний іспит

Всього: Індивідуальних – 108 год.
 Аудиторних – 67 год.
 Самостійна робота – 41 год.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Завданням курсу “Концертмейстерський клас та методика акомпанементу” є виховання у студентів свідомого і творчого ставлення до майбутньої спеціальності. На індивідуальних заняттях є необхідність поєднання теоретичних основ дисципліни із розвитком практичних навичок. Індивідуальна робота в класі проводиться на основі робочого плану, який складається у відповідності з індивідуальними здібностями студента.

Твори для акомпанементу охоплюють наймасовіші і найдоступніші форми музикування – супровід солюючим інструментам і голосу (вокальному ансамблю, хору). В умовах училищ культури складається сприятлива ситуація щодо запрошення солістів-інструменталістів та вокалістів для успішного проведення навчального процесу.

Пристаюючи до роботи над художнім матеріалом, викладач повинен пояснити студенту, що на відміну від сольного виконавства, успіх інтерпретації твору буде залежати від спільних зусиль учасників ансамблю – соліста і акомпаніатора.

Студенту-акомпаніатору необхідно розвивати уміння уважно слухати соліста, розуміти його художні наміри і гнучко доповнювати загальне звучання, створюючи потрібний звуковий образ, колорит, настрій.

З одного боку, акомпанемент є частиною музичного твору, вміщує різноманітні засоби виразності: ритмогармонічну основу, визначену метричну пульсацію, мелодичні утворення, регістрові і темброві контрасти; з іншого боку – має свою смислову єдність і потребує особливого художньо-виконавського рішення. Звідси усі форми супроводу (від простого до складного) змістовні і завжди виконують художньо-образну роль. Важливо точно визначити, яке смислове навантаження в тому чи іншому випадку буде нести акомпанемент. У цьому плані умовно розрізняють три ступені смислового навантаження: фон, діалог, конфлікт.

Супровід-фон завжди повністю підпорядкований сольному голосу і звучить тихіше, ніж соліст. У супроводі-діалозі партія акомпанементу може врівноважуватись в звучанні із солістом. Супровід-конфлікт створює різкий контраст до основного образу, і динамічна шкала звучання акомпанементу може значно змінюватись.

На індивідуальних заняттях треба звернути особливу увагу на роботу над штрихами, фразуванням, динамікою, логікою, роз'яснити значення цих засобів музичної виразності при акомпануванні.

Важливим розділом роботи над акомпанементом є вивчення акустичних особливостей солюючих голосів та інструментів. Необхідно знати їх робочі діапазони, особливості звучання в різних регістрах, динамічну шкалу.

Творча активність акомпаніатора може яскраво проявлятися у вступі, перегрі, завершенні твору, де баян (акордеон) звучить самотійно. В них акомпаніатор повинен доповнити логічний розвиток музичного образу.

Ясне розуміння своїх функцій у розкритті змісту виконуваного музичного твору, спільні художні і виконавські наміри соліста і акомпаніатора створюють необхідні передумови для професійного ансамблю.

ВИМОГИ ДО ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ

Основною формою навчально-виховної роботи курсу “Концертмейстерський клас та методика акомпанементу” є індивідуальні заняття, які активно впливають на розвиток студентів та дозволяють найбільш ефективно виявити їх здібності та творчі можливості, вимоги до індивідуального заняття курсу “Концертмейстерський клас та методика акомпанементу”, передбачають їх організацію через педагогічне керування навчально-виховним процесом студентів та їх пізнавальною діяльністю. Це обумовлює ряд основних вимог до індивідуальних занять, а саме:

- постійно удосконалювати зміст та методику індивідуальних занять;
- розвивати та зміцнювати професійну музичну освіту на основі її удосконалення;
- цілеспрямовано керувати пізнавальною діяльністю студента;
- розвивати методи самостійної роботи студента;
- розвивати культуру особистості студента, а також його здібності та творчі можливості;
- інтенсивно впроваджувати методи навчання з використанням технічних засобів;
- впроваджувати міжпредметні зв'язки;
- цілеспрямовано проводити бесіди про мету, завдання курсу та шляхи їх досягнення.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Види і теми занять	К-сть годин
V семестр		
1	Мета, завдання дисципліни “Методика акомпанементу”.	1
2	Сутність природи акомпанементу.	1
3	Різниця між акомпанементом і сольним виконанням.	1
4	Художньо-виражальна особливість різних інструментів в акті.	1

5	Етапи роботи музиканта над акомпанементом.	1	
6	Підбір репертуару для соліста-вокаліста.	1	
7	Підбір репертуару для вокальних ансамблів та хорових колективів.	1	
8	Аналіз акомпанементу.	1	
9	Слуховий та текстовий аналіз.	1	
10	Аналіз сольної партії.	1	
11	Особливості акомпанементу солісту-вокалісту, солісту-інструменталісту.	1	
VI семестр			
1	Горизонтальний та вертикальний аналіз.	1	
2	Аналіз фактури (види, елементи фактури).	1	
3	Основні музичні функції акомпанементу:	1	
4		а) функція мелодії в акомпанементі;	1
5		б) музичні варіації;	1
6		в) контрапункт;	1
7		г) гармонічна фігурація;	1
8		д) гармонічна педаль;	1
9	е) функція басу.	1	
10	Загальні прийоми акомпанементу.	1	
11	Акомпанемент музичних п'єс у різних темпах.	1	
12	Інструментальні фрагменти.	1	
13	Специфіка танцювального акомпанементу.	1	
14	Форми танцювального акомпанементу.	1	
VII семестр			
1	Перекладення акомпанементу для баяна з ф-ної фактури.	1	
2	Основні правила перекладення.	1	
3	Види варіантності акомпанементу.	1	
4	Прийоми гри на слух.	1	
5	Транспонування при акомпанементі.	1	
6	Особливості транспонування.	1	
7	Репетиційний план роботи акомпаніатора із солістом-вокалістом.	1	

8	Практичні засоби супроводу.	1
9	Шляхи спрощення складного акомпанементу.	1
10	Концерт як підсумок роботи акомпаніатора з солістом. Передконцертний етап.	1
11	Концертний етап.	1
12	Післяконцертна ситуація.	1
13	Теоретично-виконавський рівень підготовки акомпаніатора.	1

ЗМІСТ КУРСУ

III курс, V семестр, 16 годин

Обсяг навчальних завдань

1. Законспектувати теоретичний матеріал.
2. Вивчити два акомпанементи із солістом-вокалістом або із солістом-інструменталістом.
3. Вивчити один акомпанемент до танцю.
4. Читання з аркуша нескладних акомпанементів.

Самостійна робота, 9 год.

Підібрати на слух, гармонізувати і транспонувати легку мелодію.

Рекомендований репертуар

Українська народна пісня "Ой джигуне, джигуне"
 Українська народна пісня "Сусідко"
 Українська народна пісня "Ой не ходи, Грицю"
 Українська народна пісня, обр. А. Ллюхіна "Їхав козак на війноньку"
 Українська народна пісня, обр. В. Заремби "Дивлюсь я на небо"
 Російська народна пісня, обр. А. Александрова "Калинка"
 Російська народна пісня, обр. С. Фурміна "Как ходил гулял Ванюша"

В. Хватов. "Курська танцювальна"
 М. Різоль. "Козачок"
 О. Варламов. "Что ты рано травушка"
 Муз. О. Даргомьжського, сл. О. Пушкіна. "Мельник"

Вимоги до контрольного заняття (заліку)

1. Виконати один акомпанемент із солістом-вокалістом або із солістом-інструменталістом.
2. Виконати один акомпанемент до танцю.
3. Прочитати з аркуша один нескладний танцювальний акомпанемент.
4. Відповісти на теоретичні запитання.

III курс, VI семестр, 21 година

Обсяг навчальних завдань

1. Законспектувати теоретичний матеріал.
2. Вивчити два акомпанементи із солістом-вокалістом або із солістом-інструменталістом.
3. Вивчити один акомпанемент до танцю.
4. Читання з аркуша нескладних акомпанементів.
5. Підбирати на слух, гармонізувати і транспонувати легкі мелодії.

Самостійна робота, 15 год.

1. Вивчити один акомпанемент до танцю
2. Зробити один переклад фортепіанного акомпанементу для баяну.

Рекомендований репертуар

М. Різоль. "Полька"
 В. Рьжиков. "Неаполитанський вальс"
 М. Полонский. "Цветущий май"
 Українська народна пісня "Сонце низенько"
 Муз. А. Пашкевича, сл. Д. Луценка. "Хата моя, біла хата"
 Муз. А. Пашкевича, сл. О. Дудника. "Черевички невеличкі"

Українська народна пісня “Ой за гаєм, гаєм”
Муз. М. Богословського, сл. Б. Ласкіна. “Спят курганы темные”
Муз. О. Алябєєва, сл. О. Дельвіга. “Соловей”

Вимоги до іспиту

1. Виконати один акомпанемент із солістом-вокалістом або із солістом-інструменталістом.
2. Виконати один акомпанемент до танцю.
3. Прочитати з аркуша один нескладний танцювальний акомпанемент.
4. Підібрати на слух, гармонізувати, транспонувати легку мелодію.
5. Відповісти на теоретичні запитання.

IV курс, VII семестр, 16 годин

Обсяг навчальних завдань

1. Законспектувати теоретичний матеріал.
2. Вивчити два акомпанементи із солістом-вокалістом або із солістом-інструменталістом.
3. Вивчити один акомпанемент до танцю.
4. Читання з аркуша нескладних акомпанементів.
5. Підбирати на слух, гармонізувати і перетранспонувати легкі мелодії.
6. Перекласти декілька тактів ф-ного акомпанементу для баяна.

Самостійна робота, 9 год.

1. Вивчити один акомпанемент із солістом-вокалістом або солістом-інструменталістом.
2. Підібрати на слух, гармонізувати легку мелодію.

Рекомендований репертуар

Українська народна пісня “Казав мені батько”
В. Корнєв. “Топотуха”
М. Блантер. “В лесу прифронтовом”

Українська народна пісня, обробка І. Бурого “Розпрягайте, хлопці, коні”

Муз. О. Чухрая, сл. Т. Нікітіна. “Журавлина весна”
Муз. П. Чайковського, сл. О. Толстого. “Средь шумного бала”
Муз. П. Гурільова, сл. О. Кольцова. “Разлука”

Вимоги до контрольного заняття (заліку)

1. Виконати один акомпанемент із солістом-вокалістом або із солістом-інструменталістом.
2. Виконати один акомпанемент до танцю.
3. Прочитати з аркуша один нескладний танцювальний акомпанемент.
4. Підібрати на слух, гармонізувати і транспонувати легку мелодію.
5. Відповісти на теоретичні запитання.
6. Зробити перекладення для ф-но баянного акомпанементу.

IV курс, VIII семестр, 14 годин

Обсяг навчальних завдань

1. Законспектувати теоретичний матеріал.
2. Вивчити два акомпанементи із солістом-вокалістом або із солістом-інструменталістом.
3. Вивчити один акомпанемент до танцю.
4. Читання з аркуша нескладних акомпанементів.
5. Підбирати на слух, гармонізувати і транспонувати легкі мелодії.
6. Перекласти декілька тактів для ф-но баянного акомпанементу.

Самостійна робота, 8 год.

1. Вивчити один акомпанемент із солістом-вокалістом чи солістом-інструменталістом, або акомпанемент до танцю.
2. Зробити один переклад фортепіанного акомпанементу для баяну та перетранспонувати в межах m_3 , b_3 .

Рекомендований репертуар

- Муз. А. Пашкевича, сл. В. Симоненка. "Виростеш ти, сину"
Муз. О. Чухрая, сл. В. Назаренка. "Вулиця юності"
Муз. О. Чухрая, сл. В. Корольова. "Листопад"
В. Корнев. "Деликатная кадрили"
М. Різоль. "Козачок"
М. Різоль. "Весела полька"
М. Різоль. "Гопак"
Муз. І. Сльоти, сл. А. Камінчука. "Ласкаво просимо"
Українська народна пісня, обр. М. Різоль "Вийшли в поле косарі"
Муз. Ф. Шуберта, сл. Л. Рельштаба. "Серенада"
Муз. В. Збарацького, сл. Л. Вернигори. "Ярославна"

Вимоги до державного іспиту

1. Виконати один акомпанемент із солістом-вокалістом або із солістом-інструменталістом.
2. Виконати один акомпанемент до танцю.
3. Прочитати з аркуша один нескладний танцювальний акомпанемент.
4. Підібрати на слух, гармонізувати і транспонувати легку мелодію.
5. Відповісти на теоретичні запитання.
6. Перекласти декілька тактів для ф-но баянного акомпанементу.

РЕКОМЕНДОВАНІ РЕПЕРТУАРНІ ЗБІРНИКИ ДЛЯ АКОМПАНЕМЕНТУ НА БАЯНІ

1. *Пашкевич А.* Мамина вишня / Пісенник. – К.: Веселка, 1994.
2. *Вернигора Л.* Мамина пісня / Пісенник. – Полтава, 1999.
3. *Кочурський І.* Співає народний хор / Пісенник. – Вінниця, 2006.
4. *Чухрай О.* Пісні. – Полтава: Криниця, 2001.
5. *Сльота І.* Українські народні пісні для народного хора. – К.: Музична Україна, 1982.
6. *Котенко І.* Музичні вечори. Співає народний хор. – К.: Музична Україна, 1985.

7. *Українські народні пісні і танці* / Переклад і обр. Різоль М. – К.: Музична Україна, 1988.
8. *Кочурський І.* Співає народний хор. – Вінниця, 2006.
9. *Чухрай О.* Пісні. – Полтава: Криниця, 2001.
10. *Лондонов П.* Старинные русские вальсы. – М.: Музыка, 1978.
11. *Рыжиков В.* Вальс, танго, фокстрот. – М.: Музыка, 1978.
12. *Українські ліричні пісні.* – К.: Музична Україна, 1993.
13. *Сто українських народних пісень і танців для баяна* / Упорядкування і обр. Різоль М. – К. 1991.
14. *Хрестоматія по аккомпаніаторській практиці* / Составитель Егоров Б., Левкодимов Г. – М., 1991.
15. *Супутник учня-баяніста* / Редактори-упорядники Бурий І., Корецький М. Вип. 2. – К.: Музична Україна, 1988.
16. *Супутник учня-баяніста* / Редактори-упорядники Бурий І., Корецький М. Вип. 3. – К.: Музична Україна, 1989.
17. *Українські народні танці для баяна* / Обробка Різоль М. – К.: Музична Україна, 1976.
18. *Агафонов О.* В кругу друзей. Вып. I. – М., 1980.
19. *Агафонов О.* В кругу друзей. Вып. II. – М., 1981.
20. *Агафонов О.* В кругу друзей. Вып. III. – М., 1984.
21. *Русские народные песни и танцы в обработке для баяна* / Редактор-составитель Говорушко П. Вып. 1. – Л., 1967.
22. *Українські народні пісні* / В обр. для хору з баяном Юцевіча Є. – К.: Музична Україна, 1968.
23. *Русские приплясы. Танцы для баяна и аккордеона* / Составитель Корнев В. – М.: Музыка, 1990.

СПИСОК МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Шахов Г.* "Гра по слуху, читання нот з аркуша і транспонування в класі баяна". – М., 1987.
2. *Люблінський А.* "Теорія і практика акомпанементу". – М.: Музыка, 1972.

3. Джеральд Мур "Певец и аккомпаниатор". – М.: "Радуга", 1987.
4. Смирнов М. "О работе концертмейстера". – М., 1974.
5. Подольська В. "Розвиток навичок акомпанемента з аркуша". – М., 1974.
6. Хрестоматія по аккомпаніаторській практиці. – М., 1991.
7. Голубев П. В. "Молодому педагогу-вокалісту". – К.: Музична Україна, 1983.
8. Давидов М. "Теоретичні основи перекладання інструментальних творів для баяна". – К.: Музична Україна, 1977.
9. Страннолюбский Б. "Пособие по переложению музыкальных произведений для баяна". – М.: Музиздательство, 1960.

Для нотаток

Blank musical staff lines for notation.

Для нотаток

Blank musical staff lines for notation.